

EMERYTURY POMOSTOWE

PODSTAWY PRAWNE

Ustawa z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227);

Ustawa z dnia 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656);

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.)

USTAWA OKREŚLA:

- warunki nabywania i utraty prawa do emerytur pomostowych,
- zasady postępowania w sprawach emerytur pomostowych,
- rodzaje prac w szczególnych warunkach i prac o szczególnym charakterze,
- organizację i zasady działania FEP,
- zasady i tryb opłacania składek na FEP,
- obowiązki ZUS oraz płatników składek.

W ŚWIETLE USTAWY O EMERYTURACH POMOSTOWYCH

Za pracownika wykonującego prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się pracownika wykonującego po dniu 31 grudnia 2008r., w pełnym wymiarze czasu pracy, prace wymienione odpowiednio w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy.



zał do epom
97E2003

ZA PRACOWNIKA WYKONUJĄCEGO PRACĘ W SZCZEGÓLNYCH WARUNKACH LUB O SZCZEGÓLNYM CHARAKTERZE UWAŻA SIĘ RÓWNIEŻ OSOBĘ WYKONUJĄCĄ PRZED DNIEM 1 STYCZNIA 2009R.

- ☐ W pełnym wymiarze czasu pracy prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymienione w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy.**

- ☐ Prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, bez względu na to czy praca ta wymieniona została w wykazach stanowiących załącznik 1 lub 2 do ustawy.**

**PRAWO DO EMERYTURY POMOSTOWEJ PRZYSŁUGUJE PRACOWNIKOWI,
KTÓRY SPEŁNIŁ ŁĄCZNIE NASTĘPUJĄCE WARUNKI:**

- urodził się po 31.12.1948r.**
- ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat (*stare i nowe*)**
- osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn**
- ma okres składkowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS , wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn**
- przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach (*stare i nowe*)**
- po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 (*nowe*)**
- nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy**

**PRZY USTALANIU 15 - LETNIEGO OKRESU PRACY W
SZCZEGÓLNYCH WARUNKACH SUMUJE SIĘ OKRESY PRACY :**

- w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przebyte przed dniem 1 stycznia 2009r, oraz**
- w szczególnych warunkach, wymienione w załączniku nr 1 do ustawy lub o szczególnym charakterze wymienione w załączniku nr 2 do ustawy wykonywane zarówno przed dniem 1 stycznia 2009r. jak i po dniu 31 grudnia 2008r.**

Przykład.

Kobieta ur. 15 marca 56r., udokumentowała okresy:

- od 01.01.94r. do 31.12.98r.(5 lat) – prace w szczególnych warunkach zaliczane do wykazu A*
- od 01.01.99r. do 31.12.2007 (9 lat) – prace w szczególnych warunkach zaliczane do wykazu B*
- od 01.01.09r. do 31.12.09r. (1 rok) – prace wymienione w zał. 1 do ustawy*

Zainteresowana będzie legitymowała się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów okresy pracy, o których mowa powyżej stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w warunkach szczególnych wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie resortowych aktów prawnych lub w świadectwie pracy.

Świadectwo pracy powinno zawierać informacje dotyczące podporządkowania danego stanowiska pracy do rodzaju pracy, określonej w wykazie A lub w wykazie B (wykazy stanowią załącznik do rozporządzenia R.M. z dnia 7 .02.1983r), wynikające z prowadzonej przez pracodawcę ewidencji stanowisk pracy w szczególnych warunkach , ewidencji zatrudnionych na nich pracowników oraz stosowanych zapisów w aktach tych pracowników.

Nazwa stanowiska pracy, na jakim był zatrudniony

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach pracodawca podał: rodzaj pracy zgodnie z przepisami rozporządzenia z dnia 07.02.1983r. – szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne, stanowisko : szlifierz i powołał się : dział III poz. 78 pkt 6 wykazu A Zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r.

Nazwa stanowiska w zarządzeniu brzmi: szlifierz, krajacz metali tarczą ścienną.

Wobec powyższego nie można uznać tej pracy jako pracy w warunkach szczególnych , ponieważ podane w świadectwie pracy tylko stanowisko szlifierz jest niewystarczające.

Z przedstawionego przykładu wynika, że rodzaj pracy wykonywanej przez pracownika, wskazany przez pracodawcę w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach jest wymieniony w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 07.02.1983r. Podane natomiast przez pracodawcę stanowiska pracy różnią się lub są niekompletne od nazw wymienionych w Zarządzeniu Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r.

W przedstawionej sprawie dla uznania pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach, należałoby zobowiązać pracodawcę lub wnioskodawcę do przedłożenia zaświadczenia pracodawcy (lub nowego skorygowanego świadectwa pracy) stwierdzającego, że wskazana w dotychczasowym dokumencie nazwa stanowiska pracy odpowiada – pod względem rodzaju wykonywanej pracy, zakresu obowiązków pracownika – stanowisku wymienionemu w załączniku do zarządzenia resortowego. Pracodawca, jeżeli nastąpiła zmiana

Pracodawca powinien więc określić, czy wskazana w świadectwie pracy nazwa stanowiska odpowiada - pod względem rodzaju wykonywanej pracy i zakresu obowiązków pracownika - stanowisku wymienionemu w załączniku do zarządzenia resortowego.

Jeżeli powyższe okoliczności zostaną potwierdzone pracodawca może też wystawić nowe świadectwo pracy lub w wydanym uprzednio świadectwie - dokonać zapisu , że podana nazwa stanowiska pracy odpowiada nazwie wymienionej w zarządzeniu resortowym oraz wskazać przyczynę zmiany nazewnictwa.

Jeżeli zakład pracy nie istnieje i w związku z tym wnioskodawca nie ma możliwości uzyskania właściwego zaświadczenia pracodawcy – wówczas w zależności od całości dokumentacji dany okres uznaje się lub odrzuca.

W poz. 24 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 07.02.1983r.

zatytułowanego PRACE RÓŻNE wymieniono prace w brzmieniu:

Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierski – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

Niejednokrotnie, w aktach resortowych, warunek pracy na takich oddziałach i wydziałach, uzupełniany jest o wymóg świadczenia pracy stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie w warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy

W przypadku pracowników dozoru wyższego szczebla , a więc zatrudnionych na stanowisku np. kierownik budowy czy kierownik robót - wykonywanie innych prac np. o charakterze administracyjno – biurowym lub przebywanie w czasie zmiany roboczej w pomieszczeniu oddalonym od stanowisk robotniczych wykazanych w wykazie decyduje o nie zaliczeniu danej pracy do prac w szczególnych warunkach.

Bez wyjaśniania i rozstrzygania zaliczyć można jako pracę w warunkach szkodliwych prace dozoru inżynieryjno – technicznego niższego szczebla tj. mistrza, brygadzystę.

PRZYKŁAD:

Ubezpieczony w świadectwie pracy wykazał następujący przebieg zatrudnienia :

12.09.1981 – 14.03.1991r. – brygadzysta

15.03.1991 – 31.12.1998r. - kierownik robót

Podana w świadectwie pracy podstawa prawna : Wykaz A , Dział XIV, poz. 24 - Zarządzenie Ministra Budownictwa z dn. 01.08.1983r.

Okres pracy na stanowisku brygadzysta może zostać zaliczony do pracy w warunkach szkodliwych, natomiast okres pracy na stanowisku kierownika - bez uprzedniego wyjaśnienia – nie może być zaliczony ponieważ nie ma pewności , czy praca na tym stanowisku była wykonywana stale i w pełnym wymiarze w środowisku szkodliwym.

PRZYKŁAD :

W świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych Huta K-ce podała :

Rodzaj pracy - Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno – techniczny na oddziałach i wydziałach , w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”

Stanowisko pracy: MISTRZ

Zarządzenie Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r.

W tym przypadku okres pracy na stanowisku mistrza (średni dozór inżynieryjno – techniczny) może zostać zaliczony do prac w warunkach szczególnych. Nie zachodzi tu potrzeba szczegółowego wykazywania nadzorowanych stanowisk.

Zakłady pracy mogą dla własnych potrzeb organizacyjnych, w oparciu o wykazy resortowe, ustalać zakładowe wykazy stanowisk pracy w szczególnych warunkach.

Zakładowe wykazy stanowisk pracy w szczególnych warunkach nie mogą stanowić podstawy do uznania prac za wykonywane w szczególnych warunkach – jeżeli nie są adekwatne do właściwych wykazów resortowych.

Określenie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie należy do kompetencji pracodawcy.

**PRYWATNY PRACODAWCA POWSTAŁY
W WYNIKU PRZEKSZTAŁCENIA BĄDŹ
RESTRUKTURYZACJI
PRZEDSIĘBIORSTWA PAŃSTWOWEGO
miał i ma nadal obowiązek
respektowania wykazów stanowisk prac
ustalonych w resortowych aktach
prawnych przez właściwych ministrów i
inne urzędy centralne, którym wcześniej
podlegał.**

ZAŚWIADCZENIE POTWIERDZAJĄCE OKRESY WYKONYWANIA PRAC W SZCZEGÓLNYCH WARUNKACH MOŻE BYĆ RÓWNIEŻ WYSTAWIONE PRZEZ:

- ❑ ORGANY ZAŁOŻYCIELSKIE ZLIKWIDOWANYCH ZAKŁADÓW PRACY W TYM M. IN, PRZEZ BYŁE MINISTERSTWO GOSPODARKI, AGENCJE WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA**
- ❑ ZAKŁADY PRACY POSIADAJĄCE W SWOICH ARCHIWACH ZAKŁADOWYCH AKTA OSOBOWE BYŁYCH PRACOWNIKÓW, KTÓRZY ODESZLI Z PRACY W OKRESIE PRZED ROZPOCZĘCIEM PROCESU PRZEKSZTAŁCENÍ WŁASNOŚCIOWYCH I RESTRUKTURYZACJI , JEŻELI Z AKT TYCH BEZPORNIE WYNIKA FAKT WYKONYWANIA PRZEZ DANĄ OSOBĘ PRACY W WARUNKACH SZCZEGÓLNYCH**

**W PRZYPADKU BRAKU NASTĘPCY PRAWNEGO
ZLIKWIDOWANEGO ZAKŁADU PRACY - w postępowaniu
przed organem rentowym Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych dopuszczalne są jako środki dowodowe:**

- kserokopie dokumentów sporządzone przez archiwa na podstawie posiadanej dokumentacji osobowej potwierdzających charakter bądź stanowisko pracy, przynależność resortową zakładu pracy oraz czy praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze. okresy takiej pracy,**
- oceny merytorycznej tego rodzaju środków dowodowych dokonuje organ rentowy ZUS prowadzący postępowanie w tej sprawie.**

**PRZY USTALANIU OKRESU PRACY W SZCZEGÓLNYCH WARUNKACH LUB W SZCZEGÓLNYM CHARAKTERZE UWZGLĘDNI SIĘ TE OKRESY , W KTÓRYCH PRACA WYKONYWANA BYŁA STALE I W PEŁNYM WYMIARZE CZASU PRACY, OBOWIĄZUJĄCYM NA DANYM STANOWISKU PRACY.
*PRZYKŁAD;***

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach pracodawca wykazał, że w okresie 03. 09. 1978r. do 15. 08. 1998r. pracownik wykonywał prace na stanowiskach:

Projektant, Ślusarz, Monter osprzętu kominkowego, Mistrz, Specjalista ds. termoizolacji

I określił , że stanowiska te są wymienione w wykazie A dział V poz. 2 pkt 2 Zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r.

Zgodnie ze stanowiskiem wykazanym w zarządzeniu jest tylko stanowisko MONTER OSPRZĘTU KOMINKOWEGO.

W przedstawionym przykładzie - brak jest podstaw do uznania, że pracownik wykonywał stale i w pełnym wymiarze prace montera osprzętu kominkowego .

PRZYKŁAD:

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach pracodawca wykazał :

*rodzaj pracy zgodnie z przepisami rozporządzenia z dnia 07.02.1983r.
– prace magazynowe , załadunkowe, rozładunkowe, transport
oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów
gotowych*

*stanowisko: robotnik transportu w magazynie ogumienia i
akumulatorów - powołując : dział IV poz. 40, pkt 2 wykazu A -
Zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia
30.03.1985r.*

*Nazwa stanowiska wymieniona w zarządzeniu brzmi : **magazynier -
robotnik magazynu.***

*Stanowisko pracy wymienione w świadectwie nie jest zgodne ze
stanowiskiem wymienionym w wykazie. Nie można więc uznać, że
pracownik wykonywał prace w szczególnych warunkach.*

*Gdyby jednak pracodawca zaznaczył, że nastąpiła zmiana w
taryfikatorze i stąd zmiana nazewnictwa to dany okres pracy jako
pracy w warunkach szkodliwych można uznać*

PRACA W SZCZEGÓLNYCH WARUNKACH

Przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Oznacza to, że przy ustalaniu tych okresów nie zostaną uwzględnione okresy :

- **niezdolności do pracy, za które wypłacono wynagrodzenie, zasiłek chorobowy lub świadczenie rehabilitacyjne,**
- **za które pracownik otrzymał zasiłek opiekuńczy bądź macierzyński.**

PRACA W SZCZEGÓLNYCH WARUNKACH

Ponadto przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uwzględnia się również okresów:

- ❑ Urlopu wychowawczego
- ❑ Urlopu bezpłatnego
- ❑ Służby wojskowej
 - ❑ *Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dn. 6 października 2013r., oraz po uzyskaniu stanowiska Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej - czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust 1 ustawy z 21 listopada 67r., o powszechnym obowiązku obrony PRL zalicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisu art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej. Okresy te nie podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do przyznania emerytury pomostowej oraz rekompensaty, o której mowa w art. 21-23 ustawy o emeryturach pomostowych.*

Natomiast okresy urlopu wypoczynkowego wlicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach.

OKRES SKŁADKOWY I NIESKŁADKOWY

Przy ustalaniu czy ubezpieczony ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn uwzględnia się okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ustawy emerytalnej i okresy nieskładkowe w rozumieniu art. 7 ustawy emerytalnej w rozmiarze nie większym niż 1/3 okresów składkowych.

OKRES SKŁADKOWY I NIESKŁADKOWY

Przy ustalaniu okresów składkowych i nieskładkowych obowiązuje również zasada zaliczania okresu korzystniejszego, jeżeli występuje zbieg tych okresów.

Należy pamiętać że przy ustalaniu tych okresów nie uwzględnia się okresów wymienionych w art. 10 ustawy emerytalnej (praca w gospodarstwie rolnym).

Warunek wykonywania przed 1 stycznia 1999r. pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uważa się za spełniony, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej przez 1 dzień.

Warunkiem przyznania emerytury pomostowej na wymienionych wyżej zasadach jest również wykonywanie po dniu 31 grudnia 2008r. pracy w szczególnych warunkach określonej w nowych wykazach o ile praca ta wykonywana była co najmniej 1 dzień.

Prawo do emerytury pomostowej nabywa pracownik który rozwiązał stosunek pracy, a jeżeli pracownik ten pozostawał w stosunku pracy zawartym z więcej niż jednym pracodawcą – po rozwiązaniu ostatniego stosunku pracy.

Prawo do tego świadczenia może nabyć również osoba, która przed przejściem na emeryturę pomostową nie była objęta ubezpieczeniem społecznym z jakiegokolwiek tytułu lub była objęta takim ubezpieczeniem z innego tytułu niż umowa o pracę.

Dla oceny czy został spełniony warunek dotyczący rozwiązania stosunku pracy nie ma znaczenia sposób jego rozwiązania.

Ustawa przewiduje również możliwość uzyskania przez ubezpieczonego urodzonego po dniu 31 grudnia 1948r. prawa do emerytury pomostowej w wieku niższym niż 55 lat dla kobiety i 60 lat dla mężczyzny.

Warunki te zostały określone w art. 5-10 ustawy pomostowej.

□ Art. 7

Pracownik wykonujący w hutnictwie prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt. 4-12 załącznika nr 1 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt. 1,4-7 nabywa prawo do emerytury pomostowej jeżeli:

- osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat,
- ma okres pracy w szczególnych warunkach w hutnictwie wymienionej w pkt 4-12 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat (*jedynie nowe*),
- lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 4-12 załącznika nr 1 do ustawy. Przy czym orzeczenie to powinno być wydane przed zaprzestaniem wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Art. 9


Pracownik wykonujący prace maszynistów pojazdów trakcyjnych wymienione w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7 nabywa prawo do emerytury pomostowej jeżeli:

- **Osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn,**
- **Ma okres pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych wymienionej w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat**
- **Lekarz medycyny pracy wydał orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych**

Art. 49

Ustawa gwarantuje również uzyskanie prawa do emerytury pomostowej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r., którzy wprawdzie po dniu 31 grudnia 2008r., nie wykonywali pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymienionej w nowych wykazach prac, ale spełnili inne warunki określone w ustawie dla uzyskania prawa do emerytury pomostowej.

EMERYTURĘ UZYSKA OSOBA URODZONA PO DNIU 31 GRUDNIA 1948R., KTÓRA:

- Art. 49
 - po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach wymienionej w załączniku nr 1 do ustawy lub o szczególnym charakterze wymienionej w załączniku nr 2 do ustawy, oraz
 - miała na dzień 1 stycznia 2009r. wymagany do emerytury pomostowej na warunkach określonych w art. 4 lub wskazany w przepisach art. 5-11 ustawy okres pracy w szczególnych warunkach, wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy (po wyłączeniu okresów niewykonywania pracy), oraz
 - spełniała na dzień wejścia w życie ustawy lub spełni w terminie późniejszym warunek posiadania - odpowiednio – co najmniej 20/25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego,
 - osiągnęła na dzień wejścia w życie ustawy lub osiągnie w terminie późniejszym wiek uprawniający do emerytury pomostowej.
- 

ART. 49

Warunek posiadania okresu co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 4 pkt 2 ustawy, wskazanym w art. 49 pkt 2 ustawy jest spełniony, jeżeli osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową na podstawie art. 4 ustawy udowodni, iż przed dniem 1 stycznia 2009r., wykonywała przez co najmniej 15 lat pracę w szczególnych warunkach - wymienioną w załączniku 1 lub 2 (wskazane okresy podlegają sumowaniu).

W przypadkach, w których dla celów przyznania emerytury pomostowej w wieku niższym niż 55 lat dla kobiety i 60 lat dla mężczyzny – wymaga się orzeczenia, o którym mowa w art. 5,7 i 9.

- orzeczenie o niezdolności do wykonywania pracy powinno być wydane przed zaprzestaniem wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

POWSTANIE PRAWA DO EMERYTURY POMOSTOWEJ

Prawo do emerytury pomostowej dla osoby, która pozostaje w stosunku (stosunkach) pracy, powstaje od następnego dnia po rozwiązaniu ostatniego stosunku pracy, o ile został osiągnięty wiek oraz staż pracy uprawniający do tej emerytury.

Prawo do emerytury pomostowej dla osoby, która nie pozostaje w stosunku pracy, powstaje nie wcześniej niż z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa i nie wcześniej niż od dnia zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego lub świadczenia rehabilitacyjnego.

Jeżeli wniosek jest zgłoszony w miesiącach następujących po miesiącu spełnienia warunków wymaganych do nabycia prawa do emerytury pomostowej, prawo do tego świadczenia powstaje nie wcześniej niż od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

USTANIE PRAWA DO EMERYTURY POMOSTOWEJ

Prawo do emerytury pomostowej przysługuje do dnia poprzedzającego dzień osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Jeżeli ubezpieczony przed osiągnięciem tego wieku nabył prawo do emerytury na podstawie przepisów odrębnych to - do dnia poprzedzającego nabycie prawa do emerytury na podstawie tych przepisów.

ZAWIESZENIE PRAWA DO EMERYTURY POMOSTOWEJ

Prawo do emerytury pomostowej ulega zawieszeniu na wniosek emeryta.

Prawo do emerytury pomostowej ulega również zawieszeniu – bez względu na wysokość uzyskiwanego przychodu – w razie podjęcia przez osobę, mającą ustalone prawo do tej emerytury - pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wymienionej w nowym wykazie prac.

Definicja pracy w szczególnych warunkach na zastosowanie przy ocenie charakteru pracy dla pracownika, nie można jej więc stosować do ubezpieczonych, którzy wykonują takie same prace – kwalifikowane dla potrzeb emerytur pomostowych jako prace w szczególnych warunkach - na innej podstawie, w tym na podstawie umów cywilnoprawnych. Przepisy art. 17 ust 4 ustawy nie mają zatem zastosowania do osób pobierających emeryturę pomostową, które podjęły pracę na podstawie innej umowy niż umowa o pracę.

ZAWIESZENIE PRAWA DO EMERYTURY POMOSTOWEJ

- ❑ **Prawo do emerytury pomostowej ulega zawieszeniu lub wysokość emerytury pomostowej ulega zmniejszeniu z powodu osiągnięcia przychodów z tytułu prowadzenia działalności objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. W tym zakresie stosuje się odpowiednio zasady przewidziane dla emerytur i rent tj.:**
 - ❑ w przypadku osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS (od 1.03.14- 2676,40 zł) nie wyższej jednak niż 130% tej kwoty (od 1.03.14- 4970,40 zł), świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia nie większą jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia tj. 24% kwoty bazowej (od 1.03.14- 557,91 zł)
 - ❑ w przypadku osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS (od 1.03.14 4970,40 zł) świadczenie ulega zawieszeniu.

ZBIEG PRAWA DO EMERYTURY POMOSTOWEJ Z INNymi ŚWIADCZENIAMI

W razie zbiegu prawa do emerytury pomostowej z prawem do:

- renty,
 - uposażenia w stanie spoczynku,
 - zasiłku przedemerytalnego,
 - świadczenia przedemerytalnego,
 - innego świadczenia o charakterze, emerytalnym lub rentowym,
- przysługuje tylko jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez uprawnionego.

**Oznacza to, że w przypadku, gdy uprawniony ma ustalone
równocześnie prawo do renty :**

- z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem lub chorobą zawodową,
 - z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową,
- może pobierać tylko jedno świadczenie – wyższe lub wybrane.

WYSOKOŚĆ EMERYTURY POMOSTOWEJ

Emerytura pomostowa stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy emerytalnej przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku 60 lat, ustalone według obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury pomostowej tablic średniego trwania życia.



WYSOKOSC EMERYTURY

POMOSTOWEJ

- ❑ Podstawę obliczenia emerytury pomostowej stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca, poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego.
- ❑ Jeżeli ubezpieczony jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego – przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury – składki na ubezpieczenie emerytalnie, zewidencjonowane na jego koncie w Zakładzie, zwiększa się przez pomnożenie wskaźnikiem korygującym $19,52/12,22$, stanowiącym stosunek pełnej wysokości składki na ubezpieczenie emerytalne do wysokości zewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego w Zakładzie.
- ❑ Kwota emerytury pomostowej nie może być niższa niż kwota najniższej emerytury z FUS (obecnie 844,45 zł).
- ❑ Emerytura pomostowa podlega waloryzacji przewidzianej dla emerytur i rent.

PONOWNE USTALENIE WYSOKOŚCI

EMERYTURY POMOSTOWEJ

Jeżeli po dniu, od którego przyznano emeryturę pomostową emeryt podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym – wysokość emerytury pomostowej ulega ponownemu ustaleniu na zasadach określonych w art. 108 ustawy emerytalnej tzn. świadczenie powiększa się o kwotę wynikającą z podzielenia składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu zgłoszenia wniosku o przeliczenie z uwzględnieniem ich waloryzacji przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone dla faktycznego wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury pomostowej.

Ponowne ustalenie wysokości emerytury pomostowej następuje na wniosek zgłoszony nie wcześniej niż po upływie roku kalendarzowego lub po ustaniu ubezpieczeń

POSTĘPOWANIE W SPRAWIE

EMERYTURY POMOSTOWEJ

Postępowanie w sprawie emerytury pomostowej wszczyna się na wniosek osoby ubiegającej się o tę emeryturę zgłoszony bezpośrednio w organie rentowym lub za pośrednictwem płatnika składek.

Do wniosku o emeryturę pomostową powinna być dołączona dokumentacja wymagana dla przyznania nowej emerytury z FUS z wyłączeniem zaświadczenia o wysokości wynagrodzenia.

Jeżeli jednak ubezpieczony nie ma jeszcze ustalonego kapitału początkowego, do wniosku powinna być dodatkowo załączona odpowiednia dokumentacja dotycząca okresów składkowych i nieskładkowych oraz osiąganego wynagrodzenia dochodu przed 1999r.

Do wniosku o emeryturę pomostową powinny być także dołączone zaświadczenia o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej oraz zaświadczenia wystawione przez płatników składek o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach wymienionej w/w załączniku 1 lub 2 w odniesieniu okresów przypadających przed dniem 1

WYPŁATA EMERYTURY POMOSTOWEJ

Emeryturę pomostową wypłaca się za miesiąc kalendarzowy w terminach i na zasadach przewidzianych dla wypłaty emerytur. Oznacza to, iż emeryturę pomostową wypłaca się od dnia powstania prawa do tej emerytury , nie wcześniej jednak niż od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o tę emeryturę.

Kwotę emerytury pomostowej za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę tej emerytury przez liczbę dni kalendarzowych w miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które emerytura przysługuje.

RENTA RODZINNA

W razie śmierci osoby mającej ustalone prawo do emerytury pomostowej, członkom jego rodziny przysługuje renta rodzinna na zasadach określonych w ustawie emerytalnej.

Jeżeli zmarły spełniał w dacie śmierci warunki do renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury, świadczenia przysługujące członkom rodziny ustala się na zasadach określonych w ustawie emerytalnej.

REKOMPENSATA

Rekompensata przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 31 grudnia 1948r. jeżeli przed dniem 1 stycznia 2009 wykonywał przez co najmniej 15 lat pracę w szczególnych warunkach.

Rekompensata jest ustalana po złożeniu wniosku o nową emeryturę z FUS przez osobę mającą ukończony powszechny wiek emerytalny.

Stanowi ona dodatek do kapitału początkowego będący składnikiem podstawy obliczenia nowej emerytury.

Rekompensata nie przysługuje osobie, która:

- nie udowodniła co najmniej 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, przebytego do dnia 31 grudnia 2008r.,
- albo ma ustalone prawo do emerytury na podstawie ustawy emerytalnej
- ma ustalone prawo do emerytury pomostowej.

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

Od 1 stycznia 2010 r. pracodawca musi prowadzić wykaz oraz ewidencję stanowisk pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze

Przepisy ustawy o emeryturach pomostowych zobowiązują płatników składek m.in. do prowadzenia:

- a) wykazu stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,
- b) ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, za których jest przewidziany obowiązek opłacania składek na FEP.

Ewidencja - w stosunku do każdego pracownika - musi zawierać:

nazwisko i imię,

datę urodzenia,

numery PESEL i NIP,

serię i numer dowodu osobistego lub paszportu.

O BOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

Decyzja o zaliczeniu do pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze należy do pracodawcy

Dotychczas o tym, czy praca na danym stanowisku kwalifikowała się do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przesądzał fakt, czy dane stanowisko pracy było wymienione w wykazie A lub B rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w zarządzeniach i uchwałach resortowych wydanych na podstawie tego rozporządzenia.

Od 1 stycznia 2009 r. obowiązują przepisy ustawy o emeryturach pomostowych. Załączniki nr 1 i nr 2 do ustawy zawierają rodzaje prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze - prace te zostały jednak wymienione w sposób ogólny. Natomiast szczegółowe wykazy stanowisk, na których wykonywana jest taka praca, ma obowiązek utworzyć pracodawca (płatnik składek)

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

Zatem obowiązek stworzenia wykazu prac i określenia, które stanowiska pracy kwalifikują się do prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze spoczywa wyłącznie na pracodawcy (płatniku składek), a nie np. oddziale ZUS lub innym organie.

Oczywiście pracodawca nie może tworzyć tych wykazów w sposób dowolny - powinien on bazować na definicjach prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, określonych w ustawie. Przy tworzeniu wykazów tych prac pomocna będzie również ocena ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą, którą każdy pracodawca ma obowiązek przeprowadzić. Obowiązek ten wynika wprost z przepisów kodeksu pracy.

Pracodawca oceniając ryzyko zawodowe uwzględnia wszystkie czynniki środowiska pracy występujące podczas wykonywania prac, które powinny być zidentyfikowane i zmierzone, a także sposoby wykonywania tych prac.

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

Sprawy sporne dotyczące nieumieszczenia w ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze rozpoznaje Państwowa Inspekcja Pracy. Właściwy organ PIP będzie mógł zatem nakazać pracodawcy umieszczenie określonego pracownika w ewidencji pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Konsekwencją wydania takiej decyzji będzie obowiązek poszerzenia przez pracodawcę utworzonego wykazu - o wskazane stanowisko.

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

Wykaz stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze powinien zawierać konkretne stanowiska pracy, których nazwa musi odpowiadać nazwom stanowisk, na jakich są zatrudniani pracownicy u danego pracodawcy. W wykazie nie wystarczy powielić rodzajów prac wymienionych w załącznikach do ustawy - musi on zawierać stanowiska pracy, zakwalifikowane przez pracodawcę do prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

Kolejnym „nowym” obowiązkiem płatnika składek jest prowadzenie ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, za których jest przewidziany obowiązek opłacania składek na FEP oraz naliczanie i odprowadzanie składek na ten fundusz.

Składki na Fundusz Emerytur Pomostowych opłaca się za pracownika, który spełnia łącznie następujące warunki:

- urodził się po 31 grudnia 1948 r.,
- wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych.

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

- Obowiązek opłacania składek powstaje z dniem rozpoczęcia wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze , a ustaje z dniem zaprzestania wykonywania tych prac.**
- Obowiązek opłacania składek na FEP obejmuje wszystkich pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nawet tych, którzy nie spełniają warunków do uzyskania emerytury pomostowej (np. nie wykonywali takich prac przed 01.01.1999r.)**

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

Należy pamiętać, że obowiązek opłacania składek na FEP nie jest uzależniony od wymiaru zatrudnienia pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Składki te należy opłacać zarówno za pracowników zatrudnionych w pełnym jak i niepełnym wymiarze czasu pracy - jeśli spełnione są 2 powyższe warunki.

Wymiar zatrudnienia ma wpływ na prawo do emerytury pomostowej. Przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze rozumie się pracowników wykonujących te prace w pełnym wymiarze czasu pracy. Zatem wymiar zatrudnienia pracownika nie ma wpływu na obowiązek odprowadzania za niego składek na FEP, ma natomiast znaczenie przy ustalaniu prawa do emerytury.

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

Pracodawca nie został zwolniony z obowiązku poświadczania w świadectwie pracy „starych” okresów pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze.

Nawet, jeśli praca na danym stanowisku nie została zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w świetle przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, pracodawca ma obowiązek wykazywać okresy takiej pracy w świadectwie pracy przekazywanym pracownikowi. Okresy te nadal mają bowiem wpływ na uprawnienia emerytalne niektórych pracowników.

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

W stosunku do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu nowych przepisów, okresy pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, przypadających przed 1 stycznia 2009 r. - płatnicy składek (pracodawcy) dla potrzeb ustalenia prawa do emerytury pomostowej są zobowiązani do wystawiania pracownikom zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

W zaświadczeniu płatnik składek powinien potwierdzić fakt wykonywania pracy wymienionej w określonym punkcie załącznika nr 1 lub nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, okres wykonywania tej pracy, a także czy praca była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy. Przy wystawianiu takiego zaświadczenia płatnik składek powinien również pominąć okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

**OBOWIĄZEK PŁATNIKA
PRZEKAZYWANIA INFORMACJI O
STANOWISKACH PRACY I
ZATRUDNIONYCH
PRACOWNIKACH DO ZUS W
TERMINIE DO 31 MARCA
NASTĘPNEGO ROKU
KALENDARZOWEGO
POCZYNAJĄC OD 01.01.2010R.**

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

W przypadku wystąpienia pracownika z wnioskiem o przyznanie emerytury pomostowej, zgłoszenie o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w danym roku kalendarzowym, płatnik przekazuje do Zakładu w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

OBOWIĄZKI PŁATNIKA SKŁADEK

W przypadku upadłości lub likwidacji płatnika składek, zgłoszenia o pracy w warunkach szczególnych w danym roku kalendarzowym płatnik składek przekazuje do ZUS nie później niż w dniu przekazania dokumentu wyrejestrowania płatnika składek.

FUNDUSZ EMERYTUR POMOSTOWYCH

- FEP jest państwowym funduszem celowym powołanym w celu finansowania emerytur pomostowych.
- Dysponentem FEP jest Zakład.
- Stopa składki na FEP wynosi 1,5% podstawy wymiaru ze środków płatnika,
- Podstawę wymiaru składki na FEP stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, oznacza to że podstawę wymiaru składek na FEP stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu stosunku pracy
- Składkę na FEP oblicza, rozlicza i opłaca co miesiąc płatnik w deklaracji rozliczeniowej w terminach na opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne